

Joan F. Mirà

CONTRAPUNT

El 'Grand Tour'

Pels primers anys de la dècada del 1840, un jove de bona família de la regió del Flandes francès ha acabat els seus estudis de dret a París. Torna al seu país, però ni ell mateix ni el seu pare no veuen clar que siga encara l'hora d'establir-se com a funcionari o com a advocat. Hi ha una cosa que cal fer abans. Com escriurà cent trenta-cinc anys més tard una il·lustre néta seua, "Un homme bien né se doit de voire le monde avant de s'établir dans de pays où le hasard ou la Providence l'a mis". El xicot, doncs, com tants altres fills de casa bona havien fet al llarg del segle XVIII, i faran fins a ben entrat el segle XX, es decideix a fer el *Grand Tour*. No era tan *gran*, en quilometratge, com podria ser ara: no hi havia avions, ni autopistes, ni trens de gran velocitat. Era, normalment, un viatge lent per Itàlia, completat amb visites més ràpides a Àustria, Suïssa i Alemanya. Si el jove en qüestió era rus, o alemany, o anglès, l'itinerari canviava, evidentment. Però Itàlia n'era invariablement la part central.

Michel-Charles Cleenwerck de Grayencour es prepara per al viatge, per imposició de son pare, que vol assegurar-se de la rendibilitat de la inversió: durant un any, el jove advocat estudiarà l'art, la història, la literatura i la llengua dels països que ha de visitar, refrescarà, sobretot, els clàssics que va estudiar al liceu, recollirà, també, les adreces que pot necessitar. Després, ja podrà viatjar.

Viatjar no era, llavors, *anar* d'un lloc a un altre. No era fer una setmana de *circuit italià* de Venècia (2 nits), Florència (1 nit), Roma (2 nits), Siena, Pisa, Gènova i a casa.

No era fer les ciutats d'Europa Central, nou dies, inclosos els d'eixida i d'arribada, visitant Estrasburg, Suïssa, Munic, Àustria, Praga (2 nits) i creuer pel Rin. El jove Michel-Charles i els seus amics no passen dues nits a Roma o a Florèn-

cia: hi poden passar dues setmanes, o dos mesos. Quan arriben a una ciutat, busquen casa i s'hi instal·len. Llavors fan excursions, fan coneixences, els conviden als balls i a les festes, passegen i passegen pels carrers de Florència i de Roma, o pels poblets dels voltants, per les esglésies, per les ruïnes, per les plaques nocturnes i diürnes, fins que el Laci o la Toscana els resulten tan familiars com la pròpia comarca d'origen. Llavors, carreguen els equipatges, maletes, baguls, paquets, llibres, compres, quadros, quaderns de notes, i es traslladen a un altre centre d'operacions. Pel camí, als hostals, en la pujada a l'Etna, a la vil·la Hadriana o al Museu Secret de Nàpols, trobaran altres joves com ells, anglesos o alemanys, que fan exactament la mateixa cosa: conèixer el món. No anar i passar d'un lloc a un altre, sinó quedar-se i conèixer.

Michel-Charles no era excepcionalment ric, ni excepcionalment brillant, ni aventurer, ni romàntic, ni tenia res d'especial. Simplement, com tants altres, quan va arribar l'hora de fer el *Grand Tour*, el va fer. Molts anys més tard, en les seues velleses de província, va escriure un quadern de records que, més tard encara, havia d'aprofitar Marguerite Yourcenar, la seua néta, en la part central dels *Archives du Nord*. Obra que, amb *Souvenirs pieux* i *Quoi? L'Eternité!*, forma un dels més grans, profunds i delicats llibres de memòries, o narrativa autobiogràfica, que haja estat escrit en molt de temps. El pare de Marguerite, Michel, l'heroi del tercer volum de les memòries, encara va fer més Grans Tours i més viatges. Però, aquest sí, era un aventurer i una mica poeta. L'avi era un simple burgès provincià, sense més pretensions, i per això el seu Gran Tour és tan exemplar: és la mena de viatge que en el curs de dos segles

van fer milers i milers de fills de família, el complement d'una educació, la preparació per a una vida.

La mena de viatge que *podrien* fer ara mateix altres milers de joves, en eixir de la Universitat.

No podrien ja, la majoria, fer aquell viatge d'aristòcrates pelegrins. La major part no podrien tampoc (però, finalment, ¿per què no?) dedicar uns mesos a preparar el Gran Tour, i dedicar un any a fer-lo. Però sí que podrien —si no fóra que tot va en contra— pensar en els viatges com en una experiència reposada, com en una forma de coneixement. De discoteques, n'hi ha pertot arreu, i són més o menys iguals. De placetes i racons per beure cervesa en companyia, també. Si és només per això, no val la pena anar-se'n molt lluny de casa. Ni per canviar de platja, tampoc. Ni per visitar el Louvre en dues hores, el British Museum en un matí, i el Vaticà en hora i mitja. Ni per tornar del *viatge d'estudis* o del viatge de fi de carrera sense saber exactament si Innsbruck venia abans de Salzburg o després.

Ja està bé que els jubilats o les persones de vacances curtes i de recursos culturals igual de curts, se'n vagen a fer els *tours* de les agències (1 nit a Florència, 2 nits a Roma, etc.). Està bé, perquè més val això que res. Però que gent jove amb tot el temps per davant, i amb totes les possibilitats (viatjar, segons com, pot ser molt barat), facen una cosa equivalent, només que amb motxilla en comptes de maleta, ja no està tan clar. Ara mateix, ¿quants dels estudiants que viatgen podrien tornar del seu petit *tour* i dir com el bon Michel-Charles: "Ce voyage m'a développé l'esprit d'une manière presque tangible"? En fi, si no podem fer el *Grand Tour* de l'avi Crayencour, almenys podem llegir les memòries de la néta Yourcenar. És un petit consol.